

O TŘETÍM ČLENU VÝPRAVY

HaZ

Krásné letní ráno – a tramvaj nejede a nejede... Pražská křižovatka na Prašném mostě žije svým obvyklým ruchem: mezi refýží a chodníkem projíždějí spousty ranních aut a motocyklů. Jen ta dvacítká pořád nikde. Jako vždycky, když spěcháte!

Tentokrát jsem se z ranních dumek probudil dost prudce. Těsně přede mnou zastavila motorka, řidič mne chytil za rukáv a křikl: „Sedej, nespi – a sede!“ Sedl jsem si podle příkazu. Teprve za křižovatkou a už v plném tempu jsem zjistil, kdo je ten neznámý dobrodinec: doktor Robert Vít. Na dvoře nemocnice postavil motorku pod přístřešek, sundal brýle a přerušil mě poděkování: „Prodám to. Za dva a půl tácu. Nejlepší závodní stroj v Evropě a okolí.“ Projevil jsem zdvořilou účast. Chápu, pravděpodobně revma. Nebo poukaz na spartaku? Odpověď mě srdečný výbuch smíchu, který slyšíte v nemocnici všude, kde je někde nablízku Robert. „Ne, já jedu s Hanzelkou a Zikmundem.“

A už to bylo venku. Neurolog Robert Vít se seznámil s inženýrem Hanzelkou jako s pacientem. Z několikařech ordinací vzniklo srdečné přátelství... A jeho nevyhnutelný následek? Účast na cestě H a Z. Rozhodnutí o rozšíření výpravy o lékaře (a dále ještě jednoho mechanika) vyplynulo z mnoha nových úkolů, které výprava pod záštitou Československé akademie věd na sebe vzala. A myslím, že toto rozhodnutí bylo velmi

ovlivněno i několika setkáními H a Z s paní Holubovou, vdovou po cestovateli dr. Holubovi. Jde tu o zákonitě pokračování v tradici slavného doktora Holuba.

Velké výpravy západních cestovatelů mají ovšem také své lékaře. Pečují o zdraví cestovatelů, pravidelně je krmí předepsanými tabletami a uveřejňují o nich v odborných časopisech moudré úvahy a pozorování. Lékař výpravy je tam hlavně zaměstnancem, zajišťujícím pohodlí cestovatelů.

Lékař výpravy H a Z bude však mít jiné poslání: hluboce poznat a sociologicky utřídit lid krajů, kudy pojedou; a to vyžaduje nutně i plné poznání zdravotního stavu obyvatel. Bude poznávat léčitelství a jeho dějiny, které dosud známe jenom nepatrně.

Bude to vědecká práce: doplnění etnografických studií H a Z, studium a rozbor příčin nemocnosti lidu. Důležité bude poznání kořenů lidového léčitelství, často znetvořeného náboženskou pověrou nebo zkomercializovaného kmenovými kouzelníky a šarlatány.

Ostatně – lékař na cestě H a Z bude i skutečně léčit. (Doufejme, že členy výpravy jenom výjimečně.) Je známo, že všichni cestovatelé používali svých zdravotnických znalostí, aby si získali důvěru obyvatel. Nic nedovede tak přiblížit lidi, jako

vděčnost za záchranu zdraví. To v mnoha zemích znamená – uživit se. O tom se na své první cestě soudruzi H a Z už přesvědčili. Injekce penicilinu nemocné ženě jim otevřela cestu do míst, kam by se jiný nikdy nedostal.

Lékař Vít však bude hlavně členem kolektivu: bude registrovat fotografické práce, došlé dopisy, nasbírané reálie. Jeho místo bude v druhém voze H a Z. Přesedne si i za volant, aby vystřídal unaveného soudruha. Po mnoha hodin povede tátu osmsetpětku neschůdným terénem, aby zase po čase odevzdal řízení kamarádovi, který bude na řadě.

Doktor Robert Vít se už připravuje ze všech sil ke svému důležitému úkolu, i když pracuje dosud jako asistent nervového oddělení pražské nemocnice. Jeho veselou a přátelskou tvář najdete všude tam, kde je jeho pomoci potřeba. Jeho charakteristická hlava s rozevlátými vlasy se sklání nad problémy školení personálu stejně jako vášnivě zasahuje na schůzích ústavních organizací. Za svoji práci byl mnohokrát vyznamenán jako nejlepší pracovník nemocnice. Najdete ho na rentgenu v operační zástěře, jak provádí složité vyšetření mozkových cév, které je vynikajícím přínosem jeho oddělení k záchraně lidí nemocných mozkovými nádory. Všude ho lidé rádi vidí. S hrdoostí mu říkáme – dobrý soudruh. Teď studuje a studuje. Cizí řeči, stejně jako stěvní parasity, krevní nemoci a všechny ty metly lidstva, které žijí v teplém pásmu zeměkoule. Učí se, jak provádět porodnictví a chirurgii v těch nejobtížnějších podmínkách. Studuje nepřehlednou světovou literaturu o speciálních léčích, botaniku, zoologii, etnografii a mnoho dalších vědeckých oborů.

Čeká ho těžký a velmi odpovědný úkol. Jít společně s H a Z cestou slavných českých lékařů-cestovatelů. Nebude však jako oni bojovat s nepřítelí vládnoucích měšťáků ve své zemi. Bude vyslancem lidu socialistické země, bude přítelem a pomocníkem pracujících lidí všech zemí. Hrdým reprezentantem nového života.

-Et-

KRESBA O. ŠTEMBERA

OSUDY DOBRÉHO VOJÁKA ŠVEJKA VE SVĚTOVÉ VÁLCE

Podle Jaroslava Haška vypravuje a ilustruje Jos. Lada

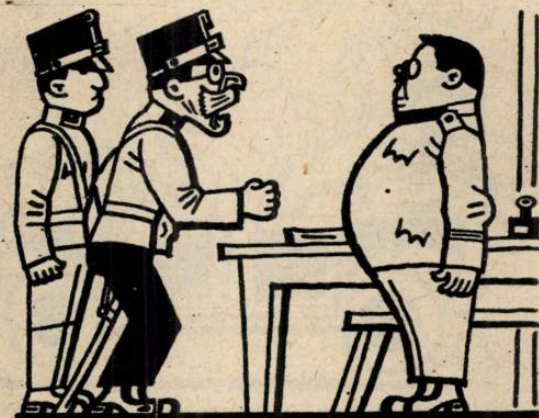
1. „Tak si myslím,“ hořekoval Baloun dále, „že mě koule ušetří, ale hlad dorazí, a že už vícekrát v životě nepůjdu dohromady s takovým pekáčem jelitového prejtu jako doma. – Sulc, ten jsem nemíval tak rád, poněvadž se to jen třese a nic to nevydává. Žena ho moc ráda, ale já jí do něj nepřál ani kus ucha.“ Tu náhle Baloun vstal, přitočil se k plotně a pokoušel se do pekáče s omáčkou namočit kus chleba. Kuchař Jurajda ho uhořel přes ruku, takže krajíc spadl do omáčky. Pak chytil Balouna a vyhodil ze dveří.

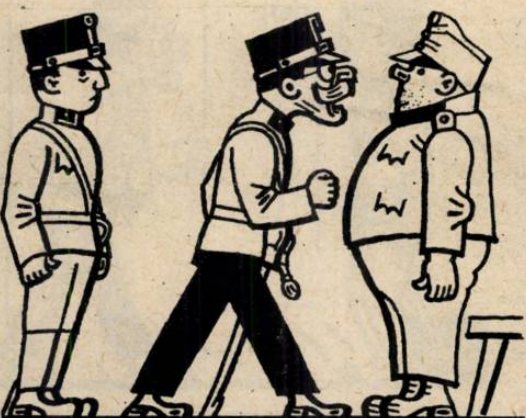
2. Zdrčený Baloun viděl oknem, jak Jurajda vytahuje vidličkou ten krajíc chleba, který se do hněda nasákl omáčkou, a jak jej podává Švejkovi a přidává k tomu ještě kousek seřiznutého masa s povrchu pečené se slovy: „Jezte, můj skromný příteli!“ – „To jsem rád,“ promlouval Švejk, pojídaje zlechetný dar Jurajdy, „že jsem zase mezi svými. Moc by mě to mrzelo, kdybych nemoh prokazovat kumpanii dál svoje platný služby. Nevím, co byste si tady beze mne počali, kdyby mne tam byli někde zdrželi a válka by se ještě prodloužila o pár roků.“

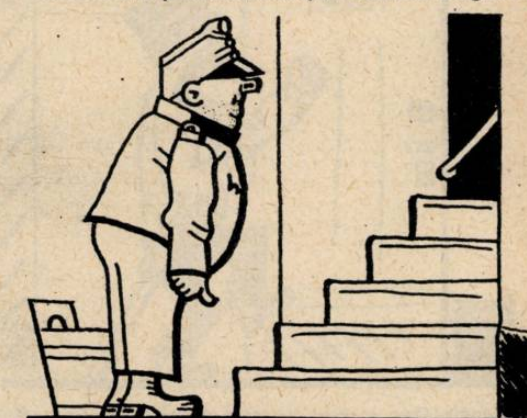
3. Účetní šikovatel Vaněk se otázel se zájmem: „Jak myslíte, Švejku, že bude vojna dlouho trvat?“ – „Patnáct let,“ odpověděl Švejk. „Když vojna, tak vojna. Já rozhodně dřívě vo míru mluvit nebudu, dokud nebudu v Petrohradě. Vezmeme si například Švejdy. Vodkud až nepřišli a dostali se až k Německému Brodu a na Lipnici, kde událi takovou paseku, že se tam ještě dnes mluví v hospodách o půlnoci švédsky.“ Vtom vpadl do kuchyně jednorozčák Marek s pokřikem: „Zachraň se kdo můžeš, poručík Dub přijel ke štábu s tím potentočkováným kadetem Bieglerem!“

4. „Je to s ním hrozné,“ informoval dál Marek, „sotva přijel, vpadl hned do kanceláře. Natáhl jsem se zrovna na lavici, a když jsem začal usínat, skočil na mně a spustil: „Spí se až po odtroubení!“ Na to bouchl pěstí do stolu a rozkřikl se: „Snad jste se mě chtěli u batalionu zbavit, nemyslete si, že to byl ořez mozku, má lebka něco vydrží!“ Kadet Biegler něco pro sebe zabručel a poručík Dub myslel, že si dělá z něho legraci, sebral ho pro drzé chování vůči starším důstojníkům a teď ho vede k hejtmanovi, aby si na něho stěžoval.“

5. Za chvíli přišli Biegler a Dub do kuchyně, kterou se muselo projít, když se šlo nahoru. Když poručík Dub vstoupil, zvolal Švejk: „Habt acht, všechno vstát!“ – Poručík Dub přistoupil těsně k Švejkovi: „Teď se těš, teď je s tebou amen! Já tě dám vycpat na památku pro 91. regiment.“ – „Zum befehl, pane lajtnant,“ zasalutoval Švejk, „jednou jsem četl, poslušně hlásím, že byla jednou jedna velká bitva, ve který pad jeden švédské král se svým věrným koněm. Vobě zdechliny dopravili do Švédska, a teď ty dvě mrtvolky stojí vycpaný v štokholmském muzeu.“

6. „Odkud máš ty vědomosti, pacholku,“ rozkřikl se poručík Dub. – „Poslušně hlásím, pane lajtnant, vod svýho bratra, profesora.“ Poručík Dub se otočil, odplivl si, strkaje před sebou kadeta Bieglera nahoru, kudy se šlo do síně. Přece však mu nedalo, aby se ve dveřích neotočil po Švejkovi a s neuprosnou přísností římského Césara, rozhodujícího osud raněného gladiátora v cirku, a učiniv palcem pravé ruky posunek, vykřikl na Švejka: „Palce dolů!“ – „Poslušně hlásím, pane lajtnant,“ křičel za ním Švejk, „že už je dávám dolů!“